

Rigoletto (Giuseppe Verdi)

On passa l'acció

A Itàlia, a la cort del Duc de Màntua,
cínic i poderós seductor sense escrúpols.
Rigoletto, bufó geperut, afavoreix i aplaudeix
les conquestes amoroses del seu amo
i es burla sense pietat de les seves víctimes,
fins que ell també en serà una d'elles.

Personatges principals

Duc de Màntua	
Rigoletto	bufó de la cort del Duc
Gilda	filla de Rigoletto
Comte Ceprano	noble cortesà
Comte Monterone	noble cortesà
Borsa i Marullo	cortesans
Sparafucile	assassí a sou
Maddalena	germana de Sparafucile

Acte primer

Primera escena

Al palau del Duc de Màntua se celebra una festa.
El Duc confessa al cortesà Matteo Borsa
que se sent atret per una jove desconeguda
que des de fa mesos veu a l'església.

Per la seva banda,
Borsa fa que el Duc es fixi en les belles dames
que assisteixen a la festa.
El Duc s'interessa per la comtessa Ceprano
i es dedica a festejar-la.

El bufó Rigoletto es burla del comte Ceprano davant de tothom,
i suggereix al Duc com desfer-se del marit gelós:
enviar-lo a l'exili o matar-lo.
Entre tots els cortesans decideixen venjar-se del bufó
per les seves burles constants.

El cortesà Marullo arriba amb la notícia
que Rigoletto té una amant.

La suposada amant de Rigoletto és en realitat Gilda, la seva filla,
una noia ingènua i atractiva, que el bufó manté amagada
per protegir-la dels despietats cortesans.
I és precisament Gilda, la jove desconeguda
en qui s'ha fixat el Duc els últims mesos.

La festa s'interromp amb l'arribada del comte Monterone.
Està desesperat perquè el Duc ha desvirgat la seva filla.
Rigoletto es burla del dolor del pare
i aquest maleeix el bufó i els cortesans per la seva depravació.
El Duc ordena arrestar Monterone.

Segona escena

La maledicció de Monterone ha espantat Rigoletto,
que surt del palau per anar a casa seva
recordant les frases del comte.

De camí a casa, Rigoletto es troba amb Sparafucile,
un assassí a sou, que li ofereix els seus serveis si mai els necessita.
Li explica que gràcies a la seva atractiva germana,
atrau les víctimes fins a casa seva i allí les mata.

Quan es queda sol, Rigoletto reflexiona sobre la seva condició,
semblant a la d'Sparafucile:
«Som iguals! Jo amb la llengua i ell amb la daga.
Jo sóc l'home que riu i ell qui mata».

En arribar a casa, Rigoletto troba la seva filla Gilda.
La jove intueix que alguna cosa amoïna el seu pare,
de qui ignora la professió i el nom.

El pare reacciona amb actitud autoritària
i li ordena que només surti de casa per anar a l'església,
i sempre acompanyada de Giovanna, la criada.

Rigoletto sent un soroll i surt al carrer a veure si algú els vigila.
El Duc, que ignora que Rigoletto és el pare de Gilda,
aprofita l'ocasió per entrar a casa,
disfressat de pobre estudiant universitari.

El Duc s'agenolla als peus de Gilda,
mentre li declara que l'estima.
Ella també li confessa el seu amor.

El Duc se'n va, mentre arriben davant la casa de Rigoletto
Marullo, Borsa, Ceprano i altres cortesans
disposats a raptar Gilda per venjar-se del bufó.
Quan se'l troben, li fan creure que vénen a endur-se
la dona del comte Ceprano, que viu a la casa del costat.

Rigoletto se sent alleujat
en saber que no vénen a buscar la seva filla
i accepta d'ajudar-los.
Li posen una bena als ulls i li fan aguantar l'escala.
El crit de socors de Gilda mentre se l'enduen
fa que Rigoletto s'adoni de la veritat.
Es treu la bena i, desesperat, es lamenta de la seva sort.
S'ha acomplert la maledicció de Monterone, el pare humiliat.

Acte segon

Els cortesans arriben a palau i expliquen al Duc
que han raptat la suposada amant de Rigoletto
i l'han tancada en una cambra.
Pels detalls que li expliquen,
el Duc s'adona que es tracta de Gilda
i manifesta la seva alegria.

Arriba Rigoletto, fingint indiferència davant els cortesans,
mentre intenta descobrir on tenen amagada la seva filla.
Els cortesans se'n burlen amb bromes cruels
i es queden sorpresos quan s'assabenten
que la jove raptada és la seva filla.
El bufó els maleeix i els suplica que l'alliberin.

Els cortesans deixen sol Rigoletto.
Gilda apareix i es llança als braços del seu pare,
que passa de l'alegria a la vergonya
quan la noia confessa haver estat forçada pel Duc.

Gilda demana perdó al seu pare per haver-lo mentit,
però explica que no va poder resistir-se als encants d'un jove
a qui creia bo, pobre i noble de cor.
Rigoletto perdona la seva filla i jura venjar-se.

Escortat per la guàrdia, Monterone és conduït a la presó
i lamenta que el Duc visqui impunement
enmig de la seva depravació.

Acte tercer

Als afores de Màntua, vora el riu Mincio.
Sparafucile viu en una fonda amb la seva germana Maddalena.

Rigoletto acompanya la seva filla a la fonda
perquè pugui veure la depravació del Duc,
que té una cita amorosa amb Maddalena.
Malgrat tot, Gilda segueix enamorada d'ell.

Rigoletto ha contractat els serveis d'Sparafucile
per assassinar el Duc.
Però Maddalena, que també està enamorada del Duc,
vol salvar-li la vida.
Proposa al seu germà matar el primer viatger
que truqui a la porta de la fonda
i posar el cadàver dins el sac que serà lliurat a Rigoletto.

Gilda, que ha sentit la conversa dels germans,
es disfressa de pelegrí, decidida a sacrificar-se pel seu estimat.
Quan truca a la porta de la fonda és apunyalada.

Arriba Rigoletto a recollir el cos del seu enemic, el Duc.
Sparafucile li dóna un sac amb el cadàver
a canvi d'una bossa amb diners i se'n va.

El bufó se sent feliç,
però quan s'acosta al riu per llençar el sac,
sent la veu llunyana del Duc.

Pressentint el pitjor, obre el sac i descobreix la seva filla.
Aquesta, abans de morir,
torna a demanar perdó al seu pare.
Rigoletto, desesperat, constata que la maledicció de Monterone
s'ha acomplert per segona vegada.

Els textos de Lectura Fàcil segueixen
les directrius internacionals de l'IFLA
(International Federation of Library Associations
and Institutions) quant al llenguatge, el contingut
i la forma, a fi que tothom els pugui entendre.

L'Associació Lectura Fàcil ha fet aquesta versió en Lectura Fàcil.